

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

รายงานผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของ
กรมควบคุมมลพิษ
ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายภายใต้
บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลง
ด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม

คำนำ

“รายงานผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษ ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม” เป็นการรวบรวมข้อมูลโครงการและกิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษที่ดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเทศคู่เจรจา เพื่อวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงฯ ตามเกณฑ์การประเมินของ Organization of Economic Co – operation and Development (OECD) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการและแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตามเกณฑ์การประเมิน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความสอดคล้อง (Relevance) ๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ๓) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๔) ผลกระทบ (Impact) และ ๕) ความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งประกอบด้วยบันทึกความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ๑) บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ๒) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ และจังหวัดฟูกูโอกะ ประเทศญี่ปุ่น และ ๓) บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม และผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์การดำเนินงานภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงฯ ให้กับหน่วยงานภายในกรมควบคุมมลพิษ หน่วยงานอื่น ๆ และประชาชนที่สนใจ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ ขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ร่วมสนับสนุนข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำ “รายงานผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม” ให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ด้วยดี

ส่วนประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรมควบคุมมลพิษ

มีนาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
๑. บทนำ	๑
๒. บันทึกความเข้าใจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๓
๓. บันทึกความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ	๖
๔. โครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจ	๘
๕. บทวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมิน OECD	๒๐
๖. บทสรุป และข้อเสนอแนะ	๓๐
๖.๑ บทสรุป	๓๐
๖.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๓๔
๗. เอกสารอ้างอิง	๓๕

๑.

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเชื่อมโยงระหว่างกันระหว่างแต่ละประเทศ ขณะเดียวกันก็มีความซับซ้อนของปัญหามลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งรัฐบาลไทยมีนโยบายอย่างต่อเนื่องที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ กรมควบคุมมลพิษตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการมลพิษกับประเทศต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการกับปัญหามลพิษของทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก โดยการส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงการดำเนินงานด้านการจัดการมลพิษกับต่างประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้านให้พร้อมรับมือกับปัญหามลพิษด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานกลางของกระทรวงทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ อาทิ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสหพันธรัฐรัสเซียว่าด้วยความร่วมมือในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงสิ่งแวดล้อมสาธารณรัฐเกาหลี และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการมลพิษทั้งการจัดการคุณภาพน้ำ การจัดการคุณภาพอากาศ การจัดการกากของเสีย และสารอันตราย การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และการบังคับใช้กฎหมายด้านการจัดการมลพิษ ผ่านกรอบความร่วมมือต่าง ๆ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ จึงได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โครงการและกิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษ ที่ได้ดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกความตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเทศคู่เจรจาด้านการจัดการมลพิษ และนำมาวิเคราะห์ผลเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จของ โครงการ/กิจกรรม โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ Organization of Economic Co – operation and Development (OECD) มาเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์และประเมินผล ซึ่งเกณฑ์การประเมิน OECD เป็นเกณฑ์การประเมินที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ใช้ในการประเมินโครงการ ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความสอดคล้อง ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิภาพ ๔) ผลกระทบ และ ๕) ความยั่งยืน ประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมสำคัญภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมของกรมควบคุมมลพิษ ได้แก่

๑) กิจกรรมศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่าง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๒) โครงการพัฒนาระบบฝังกลบขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดกลางและขนาดเล็ก (Waste Landfill Planning Assistance for Thailand) ภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น

๓) โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project) ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

๒.

บันทึกความเข้าใจของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บันทึกความเข้าใจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มีจำนวนทั้งหมด ๕ ฉบับ ประกอบด้วย

๒.๑ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย ว่าด้วยความร่วมมือ ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

- วันลงนาม : ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙
- วันสิ้นสุด : ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- สาระสำคัญ : จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการในสาขาการปกป้องสิ่งแวดล้อมระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและราชอาณาจักรไทย บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีขอบเขตความร่วมมือด้านวิชาการ อาทิ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูถิ่นที่อยู่ของประชากรสัตว์และพืชสายพันธุ์ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ การสงวนรักษาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมในการควบคุมมลพิษ การจัดการพื้นที่คุ้มครองและการจัดการป่าไม้ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น โดยจะมีการดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี ฝึกอบรม วิจัยร่วม และแลกเปลี่ยนผลการศึกษาและการทดลอง แลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากสถาบันวิจัย และเจ้าหน้าที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงสิ่งแวดล้อมสาธารณสุขเกาหลี และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

- **วันลงนาม** : ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙
- **วันสิ้นสุด** : ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **สาระสำคัญ** : จัดทำขึ้นเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับนโยบายด้านน้ำ กฎหมายและองค์กร เทคโนโลยี และการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานในสาขาทรัพยากรน้ำของทั้งสองประเทศ รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับทวิภาคี โดยเน้นย้ำความร่วมมือในสาขา อาทิ (๑) การพัฒนานโยบายด้านน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการบริหารจัดการน้ำ (๒) การออกแบบและการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะ (๓) การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้ระบบการผลิตน้ำประปาและการผลิตน้ำจืดจากน้ำทะเล (Desalination) (๔) เทคโนโลยีการบริหารจัดการน้ำขั้นสูงและการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน (๕) การศึกษาหรือการวิจัยร่วม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นต้น

๒.๓ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- **วันลงนาม** : ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐
- **วันสิ้นสุด** : ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **สาระสำคัญ** : จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคู่ภาคีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันและได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยมีความร่วมมือในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและควบคุมมลพิษ และการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการดำเนินงานภายใต้ความตกลงคณะกรรมการแม่น้ำโขง การจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น

๒.๔ บันทึกความเข้าใจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนแห่งสาธารณรัฐโคลอมเบีย

- **วันลงนาม** : ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
- **วันสิ้นสุด** : ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **สาระสำคัญ** : เพื่อพัฒนาความร่วมมือการปกป้องสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติด้วยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกันทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำทรัพยากรธรรมชาติ และการปกป้องสิ่งแวดล้อม การปกป้องคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ การรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลและการบริหารจัดการพื้นที่ความร่วมมือการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ การปกป้อง การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูถิ่นที่อยู่และประชากรสัตว์และพืชสายพันธุ์ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัฒนาระบบพื้นที่คุ้มครองทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ เช่น อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่คุ้มครองตามธรรมชาติประเภทอื่น ๆ การประเมินคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ

๒.๕ บันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศญี่ปุ่น ว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

- **วันลงนาม** : ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑
- **วันสิ้นสุด** : ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **สาระสำคัญ** : เพื่อเสริมสร้างอำนวยความสะดวกและพัฒนาความร่วมมือซึ่งกันและกันในสาขาสิ่งแวดล้อม โดยมีกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อปกป้องและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ในสาขาต่าง ๆ ดังนี้ (๑) การบรรเทาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๒) การจัดการของเสีย (๓) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม (๔) นโยบายและการวางแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๕) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง (๖) การควบคุมคุณภาพและการป้องกันมลพิษ (๗) การจัดการทางทะเลและชายฝั่ง (๘) ข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม และ (๙) สาขาอื่น ๆ ด้านการปกป้องและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

๓.

บันทึกความเข้าใจ ที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ

บันทึกความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับกรมควบคุมมลพิษ
มีจำนวนทั้งหมด ๓ ฉบับ ประกอบด้วย

๓.๑ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- **วันลงนาม** : ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐
- **วันสิ้นสุด** : ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **วัตถุประสงค์** : เป็นการดำเนินการตามนโยบายนายกรัฐมนตรี ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และดำเนินการตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อในการเสริมสร้างความสัมพันธ์
- **ขอบเขต/ลักษณะความร่วมมือ** : พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในสาขาต่างๆ อาทิ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เป็นต้น

๓.๒ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัด

พุก่อกะ ประเทศญี่ปุ่น

- **วันลงนาม** : ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙
- **วันสิ้นสุด** : ไม่มีกำหนด
- **วัตถุประสงค์** : เพื่อขยายขอบเขตจากการดำเนินงานความร่วมมือในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้โครงการ Waste Landfill Planning Assistance for Thailand เป็นความร่วมมือที่ครอบคลุมการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกสาขา
- **ขอบเขต/ลักษณะความร่วมมือ** : ขอบเขตความร่วมมือภายใต้บันทึกความเข้าใจ ได้แก่
 - (๑) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมของกรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหามลพิษของจังหวัดพุก่อกะ
 - (๒) สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อให้ความรู้ เป็นการจัดสัมมนาและหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นในสาขาสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรของกรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - (๓) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและการแลกเปลี่ยนการวิจัยในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

๓.๓ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

- **วันลงนาม** : ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑
- **วันสิ้นสุด** : ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ (ระยะเวลา ๕ ปี และต่อไปอีก ๕ ปี โดยอัตโนมัติ)
- **วัตถุประสงค์** : พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของทั้งสองประเทศ
- **ขอบเขต/ลักษณะความร่วมมือ** : มีขอบเขตสาขาความร่วมมือต่างๆ ดังนี้ (๑) การบรรเทาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๒) การจัดการของเสีย (๓) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม (๔) นโยบายและการวางแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๕) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองฝ่าย (๖) การควบคุมคุณภาพและการป้องกันมลพิษ เช่น มลพิษทางน้ำและอากาศ (๗) การจัดการทะเลและชายฝั่ง (๘) ข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม และ (๙) สาขาอื่นๆ ด้านการปกป้องและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการยืนยันจากทั้งสองฝ่าย

๕.

โครงการ/กิจกรรม ของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจ

๕.๑ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ

“การศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้”

โดยมีรายละเอียดของกิจกรรม ดังนี้

๕.๑.๑ วัตถุประสงค์ : เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการมลพิษ

๕.๑.๒ กรอบการดำเนินงาน/กิจกรรม : ดำเนินความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ อาทิ การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในด้านต่างๆ การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ การจัดสัมมนา การประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งการจัดหาหลักสูตรการฝึกอบรม แผนการศึกษาวิจัย ต่างๆ และการศึกษาดูงาน เป็นต้น

๕.๑.๓ ผลการดำเนินงาน :

ปี ๒๕๖๐

(๑) วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ผู้บริหารสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้ประชุมหารือการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรับฟังการบรรยายในบทบาทและภารกิจของกรมควบคุมมลพิษ อาทิ การจัดการของเสียในประเทศไทย การจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี ของประเทศไทย และแผนการจัดการมลพิษ การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การดำเนินความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศของไทย และนโยบายและแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงได้มีการหารือจัดทำ Plan of Action for Thai-Laos Cooperation 2017-2021 ในสาขาที่ประสงค์จะดำเนินการร่วมกัน อาทิ การควบคุมมลพิษ การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการน้ำ การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่ยั่งยืน และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- (๒) กรมควบคุมมลพิษ ฝ่ายลาว และกรมควบคุมมลพิษ ฝ่ายไทย ได้ร่วมกันยกร่าง Cooperation between Pollution Control Department (PCD) within MONRE Lao PDR and Thailand
- (๓) วันที่ ๑๙-๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว ได้เดินทางมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการมลพิษ กับกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง การจัดการคุณภาพน้ำ การจัดการของเสียอันตราย การปรับปรุงกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายของไทย และศึกษาดูงาน ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง และบริษัทรับกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดชลบุรี
- (๔) วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว เข้าพบปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ และหารือเกี่ยวกับ Cooperation between Pollution Control Department (PCD) within MONRE Lao PDR and Thailand
- (๕) วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝ่ายไทย และนางบุณคา วอระจิต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีลงนามความร่วมมือด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ระหว่างกรมควบคุมมลพิษ ฝ่ายไทย และกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการควบคุมมลพิษและการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ระยะเวลา ๕ ปี (ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๒๑) โดยมีกิจกรรมหลักเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริงรวมทั้งการศึกษาดูงาน
- (๖) วันที่ ๒๐-๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ กรมควบคุมมลพิษจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว จำนวน ๒๐ คน ณ กรมควบคุมมลพิษ การฝึกอบรมประกอบด้วย การบรรยายหัวข้อบทบาทของกรมควบคุมมลพิษในการบริหารจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง และสถานการณ์คุณภาพอากาศและเสียงในประเทศไทย การรายงานข้อมูลการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ เทคนิคการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศในบรรยากาศ (TSP, PM₁₀, PM_{2.5}, Gas sampler) เทคนิคการติดตามตรวจสอบ

สารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (VOCs) การติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทโรงงานอุตสาหกรรม การติดตามตรวจสอบระดับเสียงในบรรยากาศ และแนวทางการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินด้านมลพิษทางอากาศ

ปี ๒๕๖๑

- (๑) วันที่ ๘-๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ กรมควบคุมมลพิษจัดการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการควบคุมมลพิษและการจัดการของเสียอันตรายให้แก่คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว และจังหวัดสะหวันเขต จำนวน ๒๔ คน การศึกษาดูงาน ประกอบด้วย (๑) การจัดบรรยายในหัวข้อการจัดการของเสียอันตราย การจัดการน้ำ และการติดตามตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม ณ กรมควบคุมมลพิษ (๒) การเยี่ยมชม บริษัทไทย นันเพอร์ส เมทัล จำกัด โรงงานรีไซเคิลซากแบตเตอรี่ ณ นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ จังหวัดฉะเชิงเทรา และ (๓) การเข้าพบหารือแลกเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ณ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา
- (๒) วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ กรมควบคุมมลพิษจัดการศึกษาดูงาน (on-the-job-training) ด้านการควบคุมมลพิษอากาศและเสียงจากยานพาหนะของรถยนต์ข้ามแดนไทย-ลาว และวิธีการตรวจวัดและการระบายมลพิษจากยานพาหนะ ให้กับเจ้าหน้าที่จากสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว บริเวณด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย

ปี ๒๕๖๒

- (๑) วันที่ ๗-๑๑ มกราคม ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคในการศึกษาการกระจายตัวของสารมลพิษทางอากาศให้แก่เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว มีเจ้าหน้าที่จาก สปป.ลาว เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน ๑๒ คน ณ กรมควบคุมมลพิษ โดยมีการหารือทวิภาคีเกี่ยวกับการดำเนินงานความร่วมมือในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศระหว่าง สปป.ลาว และไทย การจัดการบรรยายเรื่องข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาการกระจายตัวของสารมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษ การประเมินสถานการณ์มลพิษทางอากาศโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียม การประยุกต์ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในการศึกษาการกระจายตัวของสารมลพิษทางอากาศ การติดตามตรวจสอบฝุ่นละอองและการกระจายตัวของฝุ่นละออง และศึกษาดูงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีจากดาวเทียมในการติดตามตรวจสอบสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศ เพื่อศึกษาการกระจายตัวของสารมลพิษทางอากาศ

(๒) วันที่ ๒๘-๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “เทคนิคการจำแนก ควบคุม และตรวจสอบการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตราย รุ่นที่ ๑๖” และ “เทคนิคการเป็นวิทยากรด้านการจัดการของเสียอันตรายและสารอันตราย ข้ามแดน (Train the Trainer)” ณ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง และโรงแรมพลูแมน โฮเต็ล พัทยา จี จังหวัดชลบุรี โดยมีเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ กรมศุลกากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมเจ้าท่า กรมสอบสวนคดีพิเศษ การท่าเรือแห่งประเทศไทย กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๗ ๘ และ ๑๖ สถานีตำรวจภูธรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และผู้แทนจากกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว รวมทั้งสิ้น ๗๐ คน โดยมีรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปราย การเยี่ยมชมการดำเนินงานของบริษัท พูจี ซีร็อกซ์ อีโค-แมนูแฟคเจอร์ จำกัด ซึ่งเป็นสถานประกอบการที่ดำเนินงานตามขั้นตอน การเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายตามอนุสัญญาบาเซล และการเยี่ยมชมการดำเนินงานควบคุม การนำเข้า – ส่งออก สินค้าของสำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ และสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง ตลอดจนการแบ่งกลุ่มฝึกภาคปฏิบัติ

(๓) วันที่ ๑๙ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ พร้อมด้วยคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ได้เข้าพบรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว และคณะผู้บริหารจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว รวมทั้งเข้าร่วมการประชุมหรือทวิภาคีระหว่างกรมควบคุมมลพิษแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมควบคุมมลพิษแห่ง สปป.ลาว ณ วังเวียง และนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว โดยผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษไทย-สปป.ลาว ได้ร่วมหารือและแลกเปลี่ยนการดำเนินงาน ดังนี้ (๑) นำเสนอการดำเนินงานความร่วมมือและกิจกรรมที่ผ่านมาระหว่างกรมควบคุมมลพิษ ไทย-สปป.ลาว การจัดการของเสียและของเสียอันตราย การจัดการคุณภาพน้ำ การจัดการคุณภาพอากาศ และการติดตามตรวจสอบมลพิษ รวมทั้งแลกเปลี่ยนทางวิชาการและ ประสบการณ์การจัดการมลพิษ (๒) ทบทวนปรับปรุง Working Plan ให้สามารถดำเนินการ ได้จริงในทางปฏิบัติ และหารือแผนการดำเนินงานภายใต้ Plan of Action ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ โดยมีการเสนอแนวคิดในการจัดทำ "วังเวียงโมเดล" ให้เป็นโครงการนำร่องด้านการจัดการ มลพิษของ สปป.ลาว เน้นการจัดการน้ำเสียและขยะ และกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว จะ นำแนวคิดนี้เสนอรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว เพื่อประชุมหารือในระดับท้องถิ่นต่อไป (๓) ลงนามบันทึกการประชุม (Minute of Meeting) ร่วมกันระหว่างกรมควบคุมมลพิษไทยและกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว (๔) ศึกษาดูงาน

การบริหารจัดการบริเวณพื้นที่ก่อสร้างโครงการทางรถไฟสาย สปป.ลาว - สาธารณรัฐประชาชนจีน ศึกษาดูงานพื้นที่บริเวณสถานประกอบการที่มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งรับน้ำก่อนลงสู่แม่น้ำของ ณ เวียงจันทน์ ศึกษาดูงานโครงการการจัดการน้ำเสียของชุมชนในนครหลวงเวียงจันทน์ และเยี่ยมชมการดำเนินงานของห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ทางสิ่งแวดล้อม สถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว

- (๔) วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษจัดการฝึกอบรมวิทยากร (Training of the Trainer) ด้านการควบคุมมลพิษให้กับคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว กรมควบคุมมลพิษ การฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการเริ่มต้นการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมตาม Working Plan ปี ๒๐๑๙-๒๐๒๐ ที่กรมควบคุมมลพิษของทั้งสองประเทศได้มีการประชุมหารือระดับทวิภาคีร่วมกันเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ เวียงจันทน์ สปป.ลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะการปฏิบัติงานด้านการควบคุมมลพิษให้กับบุคลากรของกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินการติดตามตรวจสอบและแก้ไขปัญหามลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการเพิ่มช่องทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการประสานการดำเนินงานด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานของทั้งสองประเทศ

๔.๑.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ :

- (๑) ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- (๒) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์แนวปฏิบัติที่ดี การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างสองประเทศ

๔.๑.๕ ปัญหาอุปสรรค : มีปัญหาอุปสรรคในการจัดศึกษาดูงาน/อบรม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๔.๒ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัด ฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น

โครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น คือ

“โครงการพัฒนาระบบฝังกลบขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดกลางและขนาดเล็ก (Waste Landfill Planning Assistance for Thailand)”

โดยมีรายละเอียดของโครงการ ดังนี้

๔.๒.๑ วัตถุประสงค์ : เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi - Aerobic Landfill) สำหรับปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบเทกองให้เป็นรูปแบบที่ถูกต้อง ถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยมีเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ นำร่องระบบฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งก่อสร้างเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๘

๔.๒.๒ กรอบการดำเนินงาน/กิจกรรม : เป็นความร่วมมือระหว่างกรมควบคุมมลพิษ จังหวัดฟุกุโอกะ (Fukuoka Prefectural Government) ศูนย์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น (Japan Environmental Sanitation Center) องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น สำนักงาน คิวชู (Kyushu International Center) สำนักงาน สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๑ และ เทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยโครงการสิ้นสุดในปี ๒๕๖๓

๔.๒.๓ ผลการดำเนินงาน :

ปี ๒๕๖๒

(๑) กรมควบคุมมลพิษร่วมกับเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษที่ ๘ และผู้เชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่น จัดทำแผ่นพับ 3R ของเทศบาล เมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ (Fukuoka Method Semi - Aerobic Landfill)

(๒) จัดฝึกอบรม เรื่อง “เทคนิคการศึกษา ออกแบบ และก่อสร้างระบบฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Fukuoka Method Semi - Aerobic Landfill) ระดับผู้ปฏิบัติงาน” เพื่อถ่ายทอดเทคนิคการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi - Aerobic Landfill) วิธีฟุกุโอกะ (Fukuoka Method) ของประเทศญี่ปุ่น ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ก่อสร้าง ดำเนินการ และดูแลรักษาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศญี่ปุ่น และเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๗๐ คน และได้มีการเผยแพร่คู่มือ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ (Fukuoka Method Semi - Aerobic Landfill) และแผ่นพับ 3R ของเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจัดทำขึ้น ตามแนวทางของประเทศญี่ปุ่น

- (๓) ลงพื้นที่เพื่อศึกษาและสำรวจสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัด เพชรบุรี ร่วมกับผู้แทนจากรัฐบาลจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศ ญี่ปุ่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรี เพื่อทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำเบื้องต้น และตรวจวัด ค่าก๊าซต่าง ๆ จากกองขยะในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านแหลมและ บริเวณโดยรอบ รวมทั้งสำรวจสภาพทางธรณีวิทยาบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยการวัด คลื่นผิวดิน (Surface wave exploration) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการนำระบบ ฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๔ - ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
- (๔) จัดทำสรุปผลการดำเนินโครงการความช่วยเหลือการก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ในประเทศไทย (Semi - Aerobic Landfill) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ปี ๒๕๖๓

ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่นลงพื้นที่ภายใต้โครงการความช่วยเหลือการก่อสร้างระบบจัดการ ขยะมูลฝอยที่เหมาะสมในประเทศไทย (Semi - Aerobic Landfill) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

(๑) ครั้งที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๒ สรุปผลการสำรวจสภาพทางธรณีวิทยาบริเวณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านแหลม รวมทั้งลงพื้นที่ชุมชนเพื่อศึกษาดูงาน การดำเนินงานด้าน 3R ของเทศบาลตำบลบ้านแหลม

(๒) ครั้งที่ ๒ เดือนมกราคม ๒๕๖๓ จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ 3R ตามแนวทางของ ประเทศญี่ปุ่นให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล บ้านแหลม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหลม อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แกนนำชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ติดตามการดำเนินงานโครงการฯ ของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และเทศบาลเมืองสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผ่านการประชุมออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์โควิดทำให้ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นไม่สามารถมายังประเทศไทยได้

๔.๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ :

- (๑) เกิดความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมผ่านแผนงานความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ และจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น
- (๒) เกิดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศและสามารถนำมาประยุกต์และใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
- (๓) เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนการวิจัยที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากผู้ประกอบการในจังหวัดฟุกุโอกะและสามารถนำมาประยุกต์และใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

๔.๒.๕ ปัญหาอุปสรรค : มีปัญหาอุปสรรคในการจัดศึกษาดูงาน/อบรม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๔.๓ บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม คือ

“โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project: JTCAP)”

โดยมีรายละเอียดของกิจกรรม ดังนี้

๔.๓.๑ วัตถุประสงค์ : เพื่อดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการจัดทำนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย

๔.๓.๒ กรอบการดำเนินงาน/กิจกรรม : กรอบการดำเนินงานโครงการมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำบัญชีการระบายฝุ่นละอองขนาดเล็ก การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง และการพัฒนานโยบาย มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยมีระยะเวลาดำเนินการอย่างน้อย ๒ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๓) ทั้งนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และการวิเคราะห์องค์ประกอบฝุ่นละอองขนาดเล็กเพื่อจัดการแหล่งกำเนิด ตลอดจนร่วมให้ข้อคิดเห็นต่อการเสนอนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก สำหรับประเทศไทยต่อไป

๔.๓.๓ ผลการดำเนินงาน :

ปี ๒๕๖๒ (ระยะที่ ๑)

(๑) จัดสัมมนาโครงการความร่วมมือ ไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๒ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์วิจัยด้านมลพิษอากาศแห่งเอเชีย (Asia Center for Air Pollution Research: ACAP) มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย/ มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกพิษอากาศในเมืองใหญ่ทั้งจากภาคการจราจรขนส่ง และการสร้างความตระหนักต่อภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาหมอกพิษอากาศและ ให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของ PM_{2.5} จำนวนมากกว่า ๒๒๕ ตัวอย่างด้วย ทั้งนี้ JICA ได้เชิญผู้แทนจากเมืองโยโกฮามามาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้มี

การกำหนดแนวทางการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} จากยานพาหนะประเภทดีเซลในเขตเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ

- (๒) จัดประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand-Japan Clean Air Partnership Project) เมื่อวันที่ ๒๐-๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์วิจัยด้านมลพิษอากาศแห่งเอเชีย (Asia Center for Air Pollution Research: ACAP) และเจ้าหน้าที่กระทรวงสิ่งแวดล้อมประเทศญี่ปุ่น เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่อการพิจารณากำหนดนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย และกรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการเก็บตัวอย่าง PM_{2.5} บนกระดาศกรงเพื่อนำไปวิเคราะห์ลักษณะแหล่งกำเนิดจากองค์ประกอบ Organic Carbon, Elemental Carbon, ions และ metals มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ธันวาคม ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องเป็นเวลาอย่างน้อย ๑ ปี (๒๕๖๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ระบุแหล่งกำเนิดที่สำคัญของ PM_{2.5} นอกจากนี้ ได้นำผลจากการทดลองใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการจัดทำข้อมูลทางวิชาการต่างๆ สำหรับสนับสนุนการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปี ๒๕๖๔ (ระยะที่ ๒)

- (๑) เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กรมควบคุมมลพิษได้ต้อนรับ Mr.Kenichiro KOIWA เจ้าหน้าที่องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) ซึ่งเป็นผู้ประสานงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินความร่วมมือด้านการจัดการมลพิษทางอากาศ และแจ้งความคืบหน้าผลการพิจารณาข้อเสนอโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมควบคุมมลพิษ และ JICA ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่อง การจัดการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กอย่างยั่งยืน (Japan's Technical Cooperation Project on Sustainable Management of Particulate Matters (PM_{2.5}) Prevention and Reduction Measures) โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ ๑) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการระบายมลพิษ PM_{2.5} อย่างยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ๒) พัฒนาศักยภาพของหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} จากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ โดยเลือกพื้นที่นาร่องและพัฒนาแนวทางการตรวจสอบแหล่งกำเนิดและคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญ ๓) ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม

อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยเน้นเรื่องการติดตามตรวจวัดเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์องค์ประกอบ PM_{2.5} ในบรรยากาศ และการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อลดการเผาในที่โล่ง

- (๒) เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔ กรมควบคุมมลพิษ โดยรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นประธานการประชุมทางไกลผ่านระบบ Zoom meeting เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ ระยะที่ ๒ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project Phase 2) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากกระทรวงสิ่งแวดล้อมประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Environment, Japan) ผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์วิจัยด้านมลพิษอากาศแห่งเอเชีย (Asia Center for Air Pollution Research: ACAP) องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ที่ปรึกษาคณะทำงานฯ รวมทั้งผู้ร่วมสังเกตการณ์จากประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลีย ซึ่งมีการดำเนินงานในระยะต่อไปของโครงการที่เน้นการปรับปรุงฐานข้อมูลองค์ประกอบทางเคมีจากแหล่งกำเนิด PM_{2.5} (update source profile of PM_{2.5}) การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของ PM_{2.5} และสัดส่วนของแหล่งกำเนิดร่วมกับปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยาที่เกี่ยวข้อง
- (๓) เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีหนังสือแจ้งให้กรมควบคุมมลพิษทราบว่า รัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติข้อเสนอความร่วมมือทางวิชาการไทย-ญี่ปุ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้กรมควบคุมมลพิษ ในโครงการการจัดการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กอย่างยั่งยืน (Project for Sustainable Management of Particulate Matters (PM_{2.5}) Prevention and Reduction Measures)
- (๔) ปรับปรุงรายชื่อคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในระยะต่อไปที่จะเน้นการปรับปรุงฐานข้อมูลองค์ประกอบทางเคมีจากแหล่งกำเนิด PM_{2.5} และสัดส่วนของแหล่งกำเนิดร่วมกับปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยาที่เกี่ยวข้อง
- (๕) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ เพื่อติดตามและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการฯ
- (๖) ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ

ปี ๒๕๖๕

กรมควบคุมมลพิษจัดการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่นด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand-Japan Clean Air Partnership Project: JTCAP) เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ผ่านระบบการประชุมทางไกล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ในที่ประชุมได้มีการหารือฯ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้ โครงการ JTCAP มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์แหล่งกำเนิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ในกรุงเทพฯ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์สัดส่วนแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง และการพัฒนามาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๑ โดยรัฐบาลญี่ปุ่นให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของฝุ่นละอองขนาดเล็ก

๔.๓.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ :

- (๑) เกิดการยกระดับความรู้ทางวิชาการ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ความชำนาญของบุคลากร นักวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๒) เสริมสร้างขีดความสามารถทั้งการจัดประชุมอภิปราย การสัมมนาจากประเทศที่มีเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญที่ทันสมัย
- (๓) มีการประเมินสัดส่วนแหล่งกำเนิดที่สำคัญของ PM_{2.5} ระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ
- (๔) สนับสนุนสถาบันวิจัยให้ร่วมกันดำเนินโครงการวิจัยต่างๆ
- (๕) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติให้การสนับสนุนงบประมาณโครงการวิจัยที่เป็นการขยายผลจากการดำเนินงานโครงการ JTCAP (ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓) เช่น การศึกษาแหล่งที่มาของฝุ่นละออง PM_{2.5} ระดับทุติยภูมิในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และประเมินประสิทธิภาพของมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองแห่งชาติ เป็นต้น

๔.๓.๕ ปัญหาอุปสรรค : มีปัญหาในการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๕.

บทวิเคราะห์ ตามเกณฑ์การประเมิน OECD

๕.๑ แนวทางการวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมิน OECD

การวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมพิษได้นำเกณฑ์การประเมินของ Organization of Economic Co-operation and Development (OECD)^๑ ที่ใช้สำหรับการประเมินผลโครงการและแผนงานความร่วมมือ มาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ซึ่งเกณฑ์การประเมินของ OECD มี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความสอดคล้อง (Relevance) ๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ๓) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๔) ผลกระทบ (Impact) และ ๕) ความยั่งยืน (Sustainability) โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

๑. ความสอดคล้อง (Relevance) เป็นการประเมินถึงความสอดคล้องของโครงการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับแผน/นโยบายระดับชาติ แนวทาง การพัฒนาประเทศ และความต้องการของประเทศ รวมถึงความต้องการและความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายและผู้ได้รับผลประโยชน์ของโครงการ

๒. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นการประเมินด้านประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ โดยจะพิจารณาผลสำเร็จ/ผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการและความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

๓. ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในเชิงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ (Output) กับทรัพยากรที่โครงการนั้นใช้ (Input) เพื่อประเมินว่าการดำเนินงานได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่

๔. ผลกระทบ (Impact) เป็นการประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

๕. ความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ โดยวัดผลว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการมีแนวโน้มที่จะคงอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือไม่

๑ เกณฑ์การประเมินของ Organization of Economic Co-operation and Development (OECD) อ้างอิงมาจากเอกสาร “หลักการประเมินผลโครงการ” ของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

๕.๒ ผลการวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมิน OECD

การดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเทศคู่เจรจา ประกอบด้วย บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดพุกอกะ ประเทศญี่ปุ่น และบันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นในอนาคต กรมควบคุมมลพิษจึงได้นำผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจฯ มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมินของ OECD ทั้ง ๕ ด้าน ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

๕.๒.๑ กิจกรรมศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๑) ความสอดคล้อง (Relevance)

พิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับแผน/นโยบายระดับชาติ แนวทาง การพัฒนาประเทศ และความต้องการของประเทศ รวมถึงความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายและผู้ได้รับผลประโยชน์ของโครงการ

เนื่องจากการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มุ่งเน้นการดำเนินงานในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ผ่านการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ซึ่งช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการมลพิษ และเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการด้านการจัดการมลพิษระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ดังปรากฏในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้แก่ (๑) ข้อ ๓.๒ แผนย่อยความร่วมมือเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ที่กล่าวว่า “ขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” และ “เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนกับ

นานาชาติในระดับทวิภาคี ไตรภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (๒) ข้อ ๓.๔ แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ที่กล่าวว่า “ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและทางวิชาการหรือการให้ความช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและมนุษยธรรมแก่มิตรประเทศ ซึ่งจะสนับสนุน/เสริมสร้างอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย” และ (๓) ข้อ ๓.๕ แผนย่อยการต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ ที่กล่าวว่า “เสริมสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศและในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ โดยจะพิจารณาผลสำเร็จ/ผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการและความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

กิจกรรมดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประสงค์ให้เกิดการดำเนินงานตามนโยบายนายกรัฐมนตรีในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเกิดการดำเนินการตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์ของ Plan of Action for Thai-Laos Cooperation 2017-2021

๓) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในเชิงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ (Output) กับทรัพยากรที่โครงการนั้นใช้ (Input) เพื่อประเมินว่าการดำเนินงานได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่

กิจกรรมดังกล่าวมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถประเมินได้จากการใช้ทรัพยากรต่างๆ (Input) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและมีความเหมาะสมกับผลลัพธ์ (Output) ที่เกิดจากกิจกรรมดังกล่าว กล่าวคือ การใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เช่น งบประมาณ ระยะเวลา บุคลากร การบริหารจัดการ มีความเหมาะสม รวมทั้งกิจกรรมสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ในเวลาที่กำหนด ก่อให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเกิดการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด แม้ว่าช่วงหลัง ปี ๒๕๖๓ จะไม่เกิดกิจกรรมการประชุม ฝึกอบรม หรือการดูงาน แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก็สามารถประเมินได้ว่า กิจกรรมดังกล่าวสามารถบรรลุผลลัพธ์ จึงถือว่า กิจกรรมศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ใช้ทรัพยากรด้านเวลาและงบประมาณน้อยที่สุด แต่ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายอย่างครบถ้วน

๔) ผลกระทบ (Impact)

พิจารณาถึงการประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการดำเนินโครงการ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

ถึงแม้ว่าเมื่อการดำเนินกิจกรรมฯ แล้วเสร็จ จะไม่ได้เกิดผลกระทบในทางตรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ส่งผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมฯ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่/บุคลากรด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมของทั้งสองฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและประสิทธิภาพการทำงานด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปลายทางของผลลัพธ์จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมของสองประเทศดีขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมฯ ยังเป็นการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสองประเทศในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ เมื่อความสัมพันธ์ของสองประเทศเป็นไปด้วยดี ก็จะเกิดการพัฒนาคำสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การติดต่อค้าขาย การแลกเปลี่ยนงานวิจัยและนวัตกรรม และการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศ เป็นต้น

๕) ความยั่งยืน (Sustainability)

พิจารณาถึงการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ โดยวัดผลว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการมีแนวโน้มที่จะคงอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือไม่

การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมีความความต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม เนื่องจากถึงแม้ว่าการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่ยังสามารถสร้างประโยชน์จากองค์ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และนำองค์ความรู้ไปพัฒนางานด้านการจัดการมลพิษต่อไปภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรมฯ นอกจากนี้ ยังเกิดความยั่งยืนในสายสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายไทยและฝ่ายลาว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ภาครัฐควรมีการผลักดันและส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวต่อไปในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ เจ้าหน้าที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และเจ้าหน้าที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งเป็นการขยายความร่วมมือในระดับภูมิภาคอาเซียน

๕.๒.๒ โครงการพัฒนาระบบฝังกลบขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดกลางและขนาดเล็ก (Waste Landfill Planning Assistance for Thailand) ภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น

๑) ความสอดคล้อง (Relevance)

พิจารณาถึงความสอดคล้องของโครงการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับ แผน/นโยบายระดับชาติ แนวทาง การพัฒนาประเทศ และความต้องการของประเทศ รวมถึงความต้องการและความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายและผู้ได้รับผลประโยชน์ของโครงการ

การดำเนินโครงการพัฒนาระบบฝังกลบขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางและขนาดเล็ก (Waste Landfill Planning Assistance for Thailand) ภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น มีการดำเนินงานการจัดฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคนิคการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi - Aerobic Landfill) ด้วยวิธีฟุกุโอกะ (Fukuoka Method) ของประเทศญี่ปุ่น ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนก่อสร้าง ดำเนินการ และดูแลรักษาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาและสำรวจสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการนำระบบฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ข้อ ๓.๒ แผนย่อยความร่วมมือเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ที่กล่าวว่า “แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากประเทศที่มีศักยภาพในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย” และ ข้อ ๓.๕ แผนย่อยการต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ ที่กล่าวว่า “เสริมสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศและในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ” รวมทั้งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๑๘) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ข้อ ๓.๔ แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล หัวข้อที่ ๓ จัดการขยะมูลฝอยมูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ที่กล่าวว่า “บริหารจัดการควบคุมมลพิษจากการบำบัด กำจัดขยะ และของเสียอันตราย โดยปรับปรุงฟื้นฟู สถานที่กำจัดขยะให้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ”

๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ โดยจะพิจารณาผลสำเร็จ/ผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการและความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

การดำเนินงานของโครงการดังกล่าวส่งผลให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของท้องถิ่นในประเทศไทยให้มีรูปแบบการจัดการที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยได้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านการประชุมและฝึกอบรม รวมทั้งบรรจุเป็นหนึ่งในมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคของเสีย ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้มีการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของตนเอง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น ที่กำหนดว่าประสงค์ให้เกิดการขยายขอบเขตจากการดำเนินงานความร่วมมือในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้โครงการ Waste Landfill Planning Assistance for Thailand เป็นความร่วมมือที่ครอบคลุมการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกสาขาได้

๓) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในเชิงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ (Output) กับทรัพยากรที่โครงการนั้นใช้ (Input) เพื่อประเมินว่าการดำเนินงานได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่

จากการประเมินการใช้ทรัพยากรต่างๆ (Input) เช่น งบประมาณ ระยะเวลา และบุคลากรเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ (Output) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ พบว่า โครงการดังกล่าวมีการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด คือ เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi - Aerobic Landfill) สำหรับการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของท้องถิ่นให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงการสิ้นสุดลงในปี ๒๕๖๓ และจากการประเมินความคุ้มค่ากับต้นทุนแล้ว โครงการดังกล่าวได้นำไปบรรจุเป็นหนึ่งในมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคของเสีย ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้มีการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของตนเอง

๔) ผลกระทบ (Impact)

พิจารณาถึงการประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการดำเนินโครงการทั้งในด้านบวกและด้านลบ

การดำเนินงานโครงการฯ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถจากประเทศญี่ปุ่น มาให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ก่อสร้าง ดำเนินการ และดูแลรักษาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ความช่วยเหลือในการก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ซึ่งการที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการที่ดี จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นดีขึ้น นอกจากนี้ โครงการฯ ยังส่งผลกระทบทางอ้อมต่อสังคม คือ เมื่อการจัดการขยะในท้องถิ่นดีขึ้น ก็จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้นจากการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และการดำเนินงานดังกล่าวยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นด้วย รวมทั้งการดำเนินงานของโครงการฯ ส่งผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ เพราะทำให้เกิดการเดินทาง การใช้จ่าย และเกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่นำร่องของโครงการฯ จึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานของโครงการดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบได้ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๕) ความยั่งยืน (Sustainability)

พิจารณาถึงการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ โดยวัดผลว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการมีแนวโน้มที่จะคงอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือไม่

จากการพิจารณาด้านความยั่งยืนของโครงการดังกล่าว พบว่าได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้ว อาทิ องค์ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ และเทคโนโลยีด้านการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของในพื้นที่ได้ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการขยะทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญของประเทศญี่ปุ่นในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่อไปในอนาคต

๕.๒.๓ โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project) ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

๑) ความสอดคล้อง (Relevance)

พิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับแผน/นโยบายระดับชาติ แนวทาง การพัฒนาประเทศ และความต้องการของประเทศ รวมถึงความต้องการและความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายและผู้ได้รับผลประโยชน์ของโครงการ

โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project) ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานในการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษอากาศ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ไขปัญหามลพิษอากาศในเชิงหน่วยงานท้องถิ่น มีการประเมินสัดส่วนแหล่งกำเนิดที่สำคัญของ PM_{2.5} และสนับสนุนสถาบันวิจัยให้ร่วมกันดำเนินโครงการวิจัยต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ข้อ ๓.๒ แผนย่อยความร่วมมือเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ ที่กล่าวว่า “แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากประเทศที่มีศักยภาพในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย” และ ข้อ ๓.๕ แผนย่อยการต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ ที่กล่าวว่า “เสริมสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศและในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ” รวมทั้งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๑๘) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ข้อ ๓.๔ แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรที่ระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล หัวข้อที่ ๒ จัดการคุณภาพอากาศ เสียง และความสิ้นสละเทือน ที่กล่าวว่า “เร่งรัดการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ยังเป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่” รวมทั้งดำเนินงานดังกล่าวยังสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาพิษด้านฝุ่นละออง”

๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะพิจารณาผลสำเร็จ/ผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการและความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

เนื่องจากโครงการดังกล่าวมีผลการดำเนินงานในการยกระดับความรู้ทางวิชาการผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษอากาศ และมีการประเมินสัดส่วนแหล่งกำเนิดที่สำคัญของ PM_{2.5} ระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมทั้งสำนักงานการวิจัยแห่งชาติได้ให้การสนับสนุนงบประมาณโครงการวิจัยที่เป็นการขยายผลจากการดำเนินงานโครงการ JTCAP (ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓) เช่น การศึกษาแหล่งที่มาของฝุ่นละออง PM_{2.5} ทุติยภูมิในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และประเมินประสิทธิภาพของมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองแห่งชาติ เป็นต้น จึงประเมินได้ว่า โครงการดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ให้เกิดการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการจัดทำนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย

๓) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

พิจารณาถึงการประเมินด้านประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โดยจะเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในเชิงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ (Output) กับทรัพยากรที่โครงการนั้นใช้ (Input) เพื่อประเมินว่าการดำเนินงานได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่

โครงการดังกล่าวมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่างๆ (Input) เช่น บุคลากร งบประมาณ และระยะเวลา ได้อย่างเหมาะสมกับผลลัพธ์ (Output) ที่เกิดขึ้น ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเดิมกำหนดไว้ว่า ระยะเวลาดำเนินการอย่างน้อย ๒ ปี (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓) โดยต่อมาได้มีการขยายโครงการต่อในระยะต่อไป รวมทั้งผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด คือ เกิดความช่วยเหลือทางวิชาการในการจัดทำนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย

๔) ผลกระทบ (Impact)

พิจารณาถึงการประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีนัยสำคัญกับชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

การดำเนินงานของโครงการฯ ได้ส่งผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการดำเนินงานของโครงการฯ มีการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถของประเทศญี่ปุ่นมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่อการพิจารณากำหนดนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย ซึ่งความรู้เหล่านี้จะทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการจัดการมลพิษทางอากาศได้นำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น และทำให้การกำหนดนโยบายและมาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กของประเทศไทยดีขึ้น ซึ่งปลายทางจะทำให้คุณภาพอากาศของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้การดำเนินโครงการฯ ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากจะทำให้ความสัมพันธ์ของสองประเทศดำเนินไปได้ด้วยดี เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ เช่น เกิดการเดินทาง การท่องเที่ยว เกิดโอกาสในการค้าขาย โดยเฉพาะการค้าขายด้านเทคโนโลยี เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานของโครงการดังกล่าวส่งผลกระทบในทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

๕) ความยั่งยืน (Sustainability)

พิจารณาถึงการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ โดยวัดผลว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการมีแนวโน้มที่จะคงอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วหรือไม่

จากการพิจารณาด้านความยั่งยืนของโครงการดังกล่าวพบว่า เกิดความยั่งยืนอยู่อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ซึ่งเกิดจากองค์ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ แนวคิดในการกำหนดนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยเจ้าหน้าที่สามารถนำเอาองค์ความรู้ดังกล่าวไปพัฒนางานด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศต่อไป รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการมลพิษทางอากาศของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นก็จะดำเนินไปอย่างยั่งยืน

๖.

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

๖.๑ บทสรุป

กรมควบคุมมลพิษมีการดำเนินงาน ๓ โครงการ/กิจกรรม ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

๖.๑.๑ กิจกรรมศึกษาดูงาน/อบรม/ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การจัดทำ Plan of Action for Thai-Laos Cooperation 2017-2021 การลงนามความร่วมมือด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษ ฝายไทย และกรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว การจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมระยะเวลา ๕ ปี (ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๒๑) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านต่าง ๆ การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการควบคุมมลพิษให้แก่คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว การประชุมหารือทวิภาคีระหว่างกรมควบคุมมลพิษแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมควบคุมมลพิษแห่ง สปป.ลาว การจัดการฝึกอบรมวิทยากร (Training of the Trainer) ด้านการควบคุมมลพิษให้กับคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ สปป.ลาว เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมิน OECD พบว่า กิจกรรมดังกล่าวสามารถบรรลุเกณฑ์การประเมินทั้ง ๕ ด้าน กล่าวคือ ๑) ด้านความสอดคล้อง กิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ๒) ด้านประสิทธิผล กิจกรรมดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของ

บันทึกความเข้าใจฯ รวมทั้งบรรลุลวัตถุประสงค์ของ Plan of Action for Thai-Laos Cooperation 2017-2021 ๓) ด้านประสิทธิภาพ กิจกรรมดังกล่าวมีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและมีความเหมาะสมกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งกิจกรรมสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ในเวลาที่กำหนด ก่อให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเกิดการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด แม้ว่าช่วงหลัง ปี ๒๕๖๓ จะไม่เกิดกิจกรรมการประชุม ฝึกอบรม หรือการดูงาน แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก็สามารถบรรลุผลลัพธ์ได้แล้ว จึงถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรด้านเวลาและงบประมาณน้อยที่สุด แต่ได้ผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายอย่างครบถ้วน ๔) ด้านผลกระทบ ถึงแม้ว่ากิจกรรมฯ จะไม่ได้ส่งผลกระทบทางตรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ได้ส่งผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกิจกรรมฯ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่/บุคลากรด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมของทั้งสองฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและประสิทธิภาพการทำงานด้านการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปลายทางของผลลัพธ์จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมของสองประเทศดีขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสองประเทศในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน และ ๕) ด้านความยั่งยืน กิจกรรมดังกล่าวมีความต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นเนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ไปพัฒนางานต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังเกิดความยั่งยืนในสายสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายไทยและฝ่ายลาว

๖.๑.๒ โครงการพัฒนาระบบฝังกลบขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางและขนาดเล็ก (Waste Landfill Planning Assistance for Thailand) ภายใต้บันทึกความเข้าใจฯ ด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การจัดฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคนิคการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi - Aerobic Landfill) วิธีฟุกุโอกะ (Fukuoka Method) ของประเทศญี่ปุ่น ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนก่อสร้าง ดำเนินการ และดูแลรักษาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การลงพื้นที่เพื่อศึกษาและสำรวจสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมิน OECD พบว่า โครงการดังกล่าวสามารถบรรลุเกณฑ์การประเมินทั้ง ๕ ด้าน กล่าวคือ ๑) ด้านความสอดคล้อง โครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๑๘) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ๒) ด้านประสิทธิผล โครงการดังกล่าวส่งผลให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของท้องถิ่นในประเทศไทยให้มีรูปแบบการจัดการที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจฯ ๓) ด้านประสิทธิภาพ จากการประเมินการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา และบุคลากร เปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พบว่าโครงการดังกล่าวมีการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ๔) ด้านผลกระทบ การดำเนินงานโครงการฯ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นดีขึ้น และส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ และ ๕) ด้านความยั่งยืน พบว่าได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้ว อาทิ องค์ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ และเทคโนโลยีด้านการฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของในพื้นที่ได้

๖.๑.๓ โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ (Thailand and Japan Clean Air Partnership Project) ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงสิ่งแวดล้อมแห่งญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ ระยะที่ ๑ ของโครงการฯ มีการจัดสัมมนาเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษอากาศในเมืองใหญ่ทั้งจากภาคการจราจรขนส่ง และการสร้างความตระหนักต่อภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหามลพิษอากาศ การจัดประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ และในระยะที่ ๒ ของโครงการฯ มีการประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงานความร่วมมือด้านการจัดการมลพิษทางอากาศ การประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ ระยะที่ ๒ การปรับปรุงรายชื่อคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในระยะต่อไป ที่จะเน้นการปรับปรุงฐานข้อมูลองค์ประกอบทางเคมีจากแหล่งกำเนิด PM_{2.5} และสัดส่วนของแหล่งกำเนิดร่วมกับปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยาที่เกี่ยวข้อง การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ เพื่อติดตามและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการฯ เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมิน OECD พบว่า โครงการดังกล่าวสามารถบรรลุเกณฑ์การประเมินทั้ง ๕ ด้าน กล่าวคือ ๑) ด้านความสอดคล้อง โครงการดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๒) ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านที่ ๑๘) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมทั้งยังสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ๒) ด้านประสิทธิผล โครงการดังกล่าวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจฯ เนื่องจากมีการดำเนินงานในการยกระดับความรู้ทางวิชาการ ผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษอากาศ และมีการประเมินสัดส่วนแหล่งกำเนิดที่สำคัญของ PM_{2.5} ๓) ด้านประสิทธิภาพ โครงการดังกล่าวมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ และระยะเวลา

ได้อย่างเหมาะสมกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด คือ เกิดความช่วยเหลือทางวิชาการในการจัดทำนโยบาย/มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กสำหรับประเทศไทย ๔) ด้านผลกระทบ การดำเนินงานของโครงการฯ ได้ส่งผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากความรู้ที่ได้รับทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการจัดการมลพิษทางอากาศได้นำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น และทำให้การกำหนดนโยบายและมาตรการด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กของประเทศไทยดีขึ้น ซึ่งทำให้คุณภาพอากาศของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจและสังคม และ ๕) ด้านความยั่งยืน โครงการดังกล่าวเกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว โดยเจ้าหน้าที่สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนางานด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการมลพิษทางอากาศของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นก็จะดำเนินไปอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๓ ฉบับ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์แนวปฏิบัติที่ดี เสริมสร้างขีดความสามารถและการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เกิดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของทั้ง ๓ โครงการ/กิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงฯ ตามเกณฑ์การประเมิน OECD พบว่า ทั้ง ๓ โครงการ/กิจกรรมสามารถบรรลุเกณฑ์การประเมินทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ความสอดคล้อง ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิภาพ ๔) ผลกระทบ และ ๕) ความยั่งยืน

๖.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดได้ทั้งหมด ทั้งการจัดประชุม การศึกษาดูงาน และการจัดฝึกอบรม ทำให้ต้องมีการปรับรูปแบบการประชุมและการฝึกอบรม เป็นรูปแบบการจัดประชุมทางไกลแทน สำหรับการศึกษาดูงานในสถานที่จริง การฝึกปฏิบัติเทคนิควิธีการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการดำเนินการปฏิบัติหรือเข้าศึกษาในพื้นที่บางแห่ง ดังนั้น หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มีทิศทางดีขึ้น จึงควรเร่งผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงานระหว่างประเทศให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ควรนำผลจากการวิเคราะห์บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์การประเมินของ OECD ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน มาปรับใช้เพื่อให้การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนางานในระยะต่อไป ทั้งด้านการยกระดับความรู้ทางวิชาการในสาขาที่ประสงค์จะดำเนินการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง การลงมือปฏิบัติจริง การถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดทำวิจัยในประเด็นที่สนใจร่วมกัน การพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมสำหรับปรับใช้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงในการดำเนินการร่วมกันภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลงด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมของประเทศ

๓.

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ, (๒๕๖๑ – ๒๕๖๔). รายงานประจำปี กรมควบคุมมลพิษ
- กรมควบคุมมลพิษ, (๒๕๖๑ – ๒๕๖๕). รายงานความสำเร็จการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศของกรมควบคุมมลพิษ ประจำปี
- กรมควบคุมมลพิษ, (๒๕๖๑ – ๒๕๖๕). เอกสารรายงานผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศของกรมควบคุมมลพิษ รอบ ๖ เดือน
- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, (๒๕๖๓). หลักการประเมินผลโครงการ. แหล่งอ้างอิง: <https://tica-thaigov.mfa.go.th> สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๕
- กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (๒๕๖๕). บันทึกความเข้าใจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

QR Code สำหรับดาวน์โหลด

ไฟล์รายงานผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของกรมควบคุมมลพิษ
ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายภายใต้บันทึกความเข้าใจ/บันทึกข้อตกลง
ด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม
และ Infographic สรุปสาระสำคัญ

จัดทำโดย
ส่วนประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมมลพิษ
โทร. 0 2298 2459
www.pcd.go.th กรมควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT